

Participatiewetgeving

Wat is precies de doelgroep van de vrijwillige tegenprestatie?

De tegenprestatie geldt in beginsel voor iedereen die een bijstandsaanvraag heeft ingediend. De gemeenten Delfzijl en Appingedam hebben besloten de tegenprestatie op te leggen aan mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en jongeren vanaf de leeftijd van 18 jaar. Daarbij wordt rekening gehouden met de individuele omstandigheden van de persoon zoals gezondheid, thuissituatie en eventuele zorgtaken en persoonlijke wensen en kwaliteiten. De invulling van de tegenprestatie is maatwerk en daarbij wordt zoveel mogelijk de 'eigen kracht' van mensen en hun sociale netwerk benut. Is iemand mantelzorger, of er is er sprake van een vrijstelling in verband met zorg voor jonge kinderen of is er sprake van een volledige en duurzame fysieke/ of psychische beperking dan wordt men vrijgesteld van de tegenprestatie.

Wat betekent de Participatiewet voor bijstandsgerechtigden?

Het gaat om mensen die een bijstandsuitkering op grond van de Participatiewet of een uitkering op grond van de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) of de Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) ontvangen. Deze groep kan een tegenprestatie worden opgelegd. Uitkeringsgerechtigden kunnen dan volgens de Wet verplicht worden naar vermogen onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden te verrichten. De werkzaamheden moeten worden verricht naast of in aanvulling op de reguliere werkzaamheden van de organisatie en ze mogen geen betaalde arbeid verdringen.

Gaat het nu bij de Tegenprestatie om een verplichting of om vrijwillige inzet?

Met de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 zijn gemeenten verplicht om in een verordening op te nemen aan welke groep(en) bijstandsontvangers een tegenprestatie kan worden opgelegd. Voorbeeld: de gemeente Leiden heeft er voor gekozen de tegenprestatie te benutten om de maatschappelijke participatie van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te bevorderen. Dit betekent dat klantmanagers mensen motiveren en stimuleren om op zoek te gaan naar vrijwilligersactiviteiten waarmee ze zelf invulling kunnen geven aan de tegenprestatie. Als iemand vrijwillige activiteiten verricht en dit ligt in de buurt van de 8 uur per week (of gemiddeld 34 uur per maand) en blijft dit de komende drie maanden doen dan wordt dit namelijk gezien als invulling van de tegenprestatie. Alleen als er sprake is van pertinente weigering gaat de gemeente uit van een verplichte tegenprestatie. Daar zal de gemeente zelf een aanbod voor organiseren.

Waarom gaat het slechts om een inzet van 8 uur per week voor een periode van 3 maanden?

De tegenprestatie is niet bedoeld als middel om mensen aan het werk te helpen en mag niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt. Een tegenprestatie wordt gezien als middel om de maatschappelijke participatie te stimuleren, zodat mensen maatschappelijk betrokken blijven en zich persoonlijk verder kunnen ontwikkelen. De gemeente vindt het daarom belangrijk dat mensen ook na de invulling van de tegenprestatie vrijwillig actief blijven.

Worden mensen gekort op hun uitkering als ze niet op komen dagen bij de vrijwilligersorganisatie?

De gemeente gaat ervan uit dat de klant met mogelijk extra begeleiding van het VrijwilligersSteunpunt participeert vanuit eigen motivatie. In eerste instantie gaat het om vrijwillige inzet van de klant, waarbij talenten ontdekken, in de wereld staan, nieuwe mensen ontmoeten en iets nuttigs doen voor de maatschappij, nieuwe kansen bieden aan klant en maatschappij. Het UWV maakt hierover individuele afspraken met de klant. Als deze afspraken niet worden nagekomen dan kan dit consequenties hebben voor de uitkering.

Wat zijn de kansen voor organisaties?

Hulp van andere mensen met een creatieve kijk, andere denkwijze, talenten en vaardigheden die in het verleden niet nodig waren, maar in de nieuwe situatie wellicht een bijdrage kunnen leveren. Mensen die als brug kunnen dienen naar andere doelgroepen, meer taken waar geen tijd voor is uit handen nemen, goede naam voor de organisatie.

Wat zijn de kansen voor de maatschappij?

De overheid doet een beroep op iedereen, om zoveel mogelijk mensen te laten participeren in de samenleving; ook van mensen die zich gedeeltelijk kunnen inzetten wordt soms een bijdrage gevraagd. Het is belangrijk om mensen ook verantwoordelijkheid te geven over functies die weliswaar niet betaald worden, maar wel een maatschappelijke urgentie hebben. Het dichterbij brengen van mensen bij de arbeidsmarkt, een nieuw perspectief creëren, geluk bevorderen zijn allemaal gevolgen van mensen die met toewijding en voldoening een taak verrichten. Ook hopen we dat veel van deze mensen actief in hun eigen wijk zullen worden en zo het netwerk en de sociale cohesie binnen de wijk zullen helpen versterken. Het gaat om het bevorderen van initiatief en zelfwerkzaamheid. Het gaat er ook om, dat we met ons allen gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen om de samenleving draaiende te houden. We doen het ook voor onszelf als samenleving. De samenleving, dat zijn wij.

Wat zijn de kansen voor de participant?

De kansen zijn: talenten ontdekken, een andere wereld leren kennen, anders denken, nieuwe mensen ontmoeten, structuur in het leven hebben, actiever in de samenleving staan, een nieuw (arbeids-) perspectief creëren, CV aanvullen, zingeving, iets betekenen voor de maatschappij en instrumenten ontwikkelen tot verdere ontwikkeling in een veilige en laagdrempelige omgeving.

Hoe kunnen de organisaties omgaan met mensen die solliciteren en die niet geschikt blijken te zijn?

Het moet zoveel mogelijk voorkomen worden, dat mensen bij de vrijwilligersorganisaties worden afgewezen. Dat is vervelend voor de medewerker van de organisatie en het is een negatieve ervaring voor de betreffende klant. Hierin ligt ook een belangrijke rol voor het VrijwilligersSteunpunt (het gesprek op het contactpunt in voorbereiding op het zoeken naar een geschikte plek). Ondanks deze zorgvuldige voorbereiding kan het uiteraard voorkomen dat er geen match tot stand komt. In dit geval is het belangrijk dat de organisatie direct met het VrijwilligerSteunpunt contact opneemt. Mensen kunnen natuurlijk ook zelfstandig reageren op vacatures via de digitale vacaturebank. Dan heeft het VrijwilligersSteunpunt geen invloed op het proces. Mochten organisaties dan vragen hebben of hulp nodig hebben dan kunnen ze contact opnemen met het VrijwilligersSteunpunt.

In hoeverre en op welke manier moet de vrijwilligersorganisatie verantwoording afleggen over de inzet van deze vrijwilligers?

De organisatie die de klant(en) vrijwillige inzet biedt hoeft geen verantwoording af te leggen. Het gaat om reguliere gemotiveerde vrijwilligers die uit eigen beweging contact zoeken met de organisatie om zich in te zetten. Het is mogelijk dat een medewerker van het Steunpunt belt om te vragen hoe het gaat met een klant. Dit wordt gedaan om de bemiddeling zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de wensen en behoeftes van de klant.

Hoe kunnen vooral vrijwilligersorganisaties de extra begeleiding, scholing en administratieve taken organiseren en financieren die de inzet van deze groep vrijwilligers met zich meebrengt?

De gemeente gaat er vanwege het vrijwillige karakter van de inzet vanuit dat organisaties ervan uit moeten gaan dat het om reguliere vrijwilligers gaat, daarvoor is geen extra begeleiding of middelen nodig. De gemeente en het VrijwilligersSteunpunt hopen dat het voor veel organisaties juist een kans betekent om nog betere dienstverlening te kunnen bieden en de extra vrijwilligerstaken waar organisaties nu niet aan toekomen toch te verrichten. Het VrijwilligersSteunpunt kan altijd informatie en advies geven over ondersteuning van vrijwilligers.

Wat verwacht de gemeente van de organisaties, bijvoorbeeld wat betreft het opnemen van een bepaald aantal vrijwilligers?

Er is geen verplichting om een bepaald aantal vrijwilligers in de organisatie toe te laten. Het gaat om vrijwillige inzet. Klanten reageren vanuit eigen motivatie op een vacature en worden ingepast binnen de reguliere activiteiten van de organisaties. Organisaties kunnen natuurlijk speciale activiteiten ontwikkelen die als inzet geschikt zijn voor deze groep vrijwilligers.